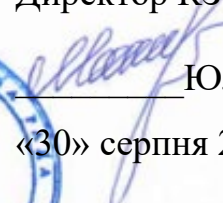

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор КЗ «ХСШ № 7» ХОР

Юлія МАСЛОВСЬКА

«30» серпня 2022

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«ХАРКІВСЬКА СПЕЦІАЛЬНА ШКОЛА 7»
ОБЛАСНОЇ РАДИ
за рівнем початкової освіти**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

І. Загальні положення

Освітня програма 1-4-х класів КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «ХАРКІВСЬКА СПЕЦІАЛЬНА ШКОЛА № 7» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ (далі – спеціальна школа) розроблена відповідно до Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 №988-р), Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87, зі змінами, Програм для корекційно-розвиткової роботи, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 29.04.2016 № 476, Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу (ДСанПіН 5.5.2.008-01), з урахуванням специфіки спеціального закладу, наказу Міністерства освіти і науки України від 26.07.2018 № 814 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами» (зі змінами, наказ Міністерства освіти і науки України від 16.08.2019 № 917).

Освітня програма 1-4-х класів спеціальної школи (далі - Освітня програма) окреслює підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження, який поданий в рамках навчальних планів (додаток 1). Відповідно до особливостей психофізичного розвитку дітей для дітей з тяжкими порушеннями мовлення;

- очікувані результати навчання здобувачів початкової освіти з із тяжкими порушеннями мовлення, пропонований зміст навчальних предметів подано у Типових освітніх програмах, які розроблені під керівництвом Савченко О. Я.,

що розміщені на офіційному веб-сайті Міністерства освіти і науки України;

- перелік корекційно-розвиткових програм, які мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» подано в додатку 2;

- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Освітня програма відповідає структурі Типової освітньої програми та визначеним нею вимогам до осіб, які можуть розпочати/продовжити навчання за освітньою програмою школи.

Головна мета освітньої програми школи — це всебічний розвиток, виховання та соціалізація особистості, здатної до самостійного мислення, критичного оцінювання та навчання впродовж життя. Вона формує ключові компетентності, необхідні для успішної самореалізації в суспільстві.

Освітня програма реалізує наступні головні завдання:

- **Забезпечення базових знань:** Оволодіння обов'язковими навчальними дисциплінами відповідно до Державного стандарту.

- **Формування компетенцій:** Розвиток логічного мислення, творчих здібностей, фінансової та цифрової грамотності.

- **Виховання цінностей:** Формування патріотизму, поваги до прав людини, екологічної свідомості та культури.

- **Профорієнтація:** Допомога учням у розкритті їхніх талантів, виборі майбутньої професії та адаптація до дорослого життя.

Освітню програму 1-4-х класів спеціальної школи побудовано із врахуванням принципів:

- дитиноцентрованості та природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту й очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності та практичної спрямованості змісту;
- наступності та перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності та достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;

- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми формує у здобувачів такі ключові компетентності:

компетентність	характеристика
<i>вільне володіння державною мовою</i>	уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях
<i>здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами</i>	активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування
<i>математична</i>	виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини
<i>у галузі природничих наук, техніки і технологій</i>	формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження
<i>інноваційна</i>	відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади
<i>екологічна</i>	усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого

	розвитку суспільства
інформаційно-комунікаційна	опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях
навчання впродовж життя	опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі
громадянська та соціальна компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей	співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, повага до культурного розмаїття різних народів та ідентифікація себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя
культурна	залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості
підприємливість та фінансова грамотність	ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Вимоги до дітей, які розпочинають/продовжують навчання у початковій школі, враховують досягнення попереднього етапу їхнього розвитку. Пріоритетом цього процесу є формування і розвиток базових особистісних якостей дітей: спостережливості, допитливості, довірливості поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльнісного і різнобічного освоєння навколишньої дійсності та ін. Потенційно це виявляється у певному рівні готовності дитини до систематичного навчання – фізичної, соціальної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, творчої.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

II. Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані спеціальної школи на навчальний рік (додаток до навчального плану).

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

III. Перелік та зміст освітніх галузей. Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

Мовно-літературна, у тому числі:

Рідномовна освіта (українська мова та література)

Іншомовна освіта

Математична

Природнича, громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережуваль-

на

Технологічна
Інформатична
Мистецька
Фізкультурна

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1–2 класи і 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

IV. Корекційно-розвиткові заняття для дітей з тяжкими порушеннями мовлення

Повноцінність початкової освіти здобувачів освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами забезпечується через реалізацію інваріантної, варіативної частин навчального плану та корекційно-розвиткових занять, які обов'язково фінансуються з відповідного бюджету.

Зміст корекційно-розвиткових занять спрямований на вирішення специфічних завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів з тяжкими порушеннями мовлення й реалізується через навчальні предмети та курси: «Корекція мовлення», «Корекція розвитку», «Лікувальна фізкультура», «Логоритміка».

Корекційно-розвиткова робота передбачає: формування умінь в учнів з тяжкими порушеннями мовлення (ТПМ) вправно, координовано володіти артикуляційним, дихальним і голосовим апаратами, чітко вимовляти та розрізняти звуки, відтворювати складову структуру слів, добирати відповідні слова і граматично правильно будувати речення та зв'язні висловлювання; подолання специфічних помилок читання та письма.

Для учнів з тяжкими порушеннями мовлення, які здобувають початкову освіту в спеціальній школі, навчальний план визначає кількість годин для проведення корекційно-розвиткової роботи (420 годин).

Мета	завдання
компенсація порушень мовленнєвого розвитку та створення умов для формування навичок вільної комунікації, що сприятиме включенню дітей з тяжкими порушеннями мовлення до суспільного життя	1. Визначення порушень мовленнєвого розвитку та механізмів їх виникнення. 2. Подолання мовленнєвих порушень з урахуванням механізмів їх виникнення та з опорою на найбільш збережені компоненти мовленнєвої та пізнавальної діяльності. 3. Попередження появи вторинних порушень мовленнєвого (дисграфії, дизорфографії та дислексії) та пізнавального розвитку. 4. Формування здатності здійснювати комунікацію в різних сферах спілкування з урахуванням мотивації, мети та соціальних норм поведінки. Основні напрями корекційно-розвиткової роботи: корекція мовлення, корекція розвитку, логоритміка, лікувальна фізкультура.

Спеціальні корекційно-розвиткові заняття з корекції мовлення проводяться індивідуально або групами. Ці заняття регламентуються окремим розкладом. Групи комплектуються з урахуванням однорідності мовленнєвих порушень (2-6 учнів).

Корекційно-розвиткові заняття проводяться в позаурочний час за окремим розкладом.

Облік корекційно-розвиткових занять з «Корекції мовлення», «Корекції розвитку», «Лікувальна фізкультура», «Логоритміка» проводиться в класних журналах без оцінювання навчальних досягнень учнів.

Години корекційно-розвиткових занять навчального плану не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

ЛІКУВАЛЬНА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА	
Мета	Завдання
компенсація порушень мовленнєвого розвитку та створення умов для формування навичок вільної комунікації, що сприятиме включенню дитини з тяжким порушенням мови до суспільного життя та її гармонійний розвиток	- зміцнення опорно-рухової та м'язової систем; - удосконалення діяльності серцево-судинної і дихальної систем; - збільшення життєвої ємності легенів; - формування рухових навичок і вмінь; - розвиток фізичних якостей; - корекція мовленнєвих порушень; - розвиток природних позитивних нахилів і здібностей особистості, потреби і вміння вдосконалюватися; - розвиток особистості учня; - розвиток життєвої компетентності вихованців, формування соціально адаптованої особистості; - набуття основ гігієни та здорового способу життя; - сприяння психічному і фізичному розвитку дітей.
ЛОГОРИТМІКА	
подолання мовленнєвих порушень вихованців шляхом розвитку, виховання і корекції рухової сфери у взаємодії слова з музикою та рухами, формування в учнів світоглядних, комунікативних компетентностей	розвиток у дитини загальних мовленнєвих навичок (дихання, темп, ритм, виразність); збагачення словникового запасу; формування зв'язного мовлення дитини на такому рівні, щоб вона мала змогу засвоювати граматичні конструкції речень, прийоми словотворення та словозміни за аналогією, використовуючи власний досвід, і, як результат, - удосконалення мовленнєвої компетентності
КОРЕКЦІЯ МОВЛЕННЯ	
компенсація порушень мовленнєвого розвитку та створення умов для формування навичок вільної комунікації, що сприятиме включенню дітей з тяжкими порушеннями мовлення до суспільного життя	- визначення порушень мовленнєвого розвитку та механізмів їх виникнення; - подолання виявлених порушень з урахуванням механізмів їх виникнення та з опорою на найбільш збережені компоненти мовленнєвої та пізнавальної діяльності; - попередження появи вторинних порушень мовленнєвого (дисграфії, дизорфографії та дислексії) та пізнавального розвитку; - формування здатності здійснювати комуні-

	кацію в будь-яких сферах спілкування з урахуванням мотивації, мети та соціальних норм поведінки.
КОРЕКЦІЯ РОЗВИТКУ	
розширення зв'язків із соціальним середовищем, збагачення суспільного досвіду, зміна співвідношення соціальних детермінант (сім'я – школа – клас – друзі)	реалізація оптимальної моделі повноцінного розвитку та функціонування особистості школяра з тяжкими порушеннями мовлення (ТПМ)

V. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової освіти.

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти з тяжкими порушеннями мовлення можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку.

VI. Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формуального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 1-4 класах підлягають вербальному, формуальному оцінюванню.

У 1–2 класах результати навчання обов'язково описуються словами — у вигляді оцінювальних суджень.

У 3–4 класах вербальне оцінювання або рівневе, чи поєднувати його із рівневою системою (“початковий”, “середній”, “достатній”, “високий”).

Способи та засоби, форми та методи оцінювання:

- **усне опитування;**
- **спостереження;**
- **письмові завдання** (окремі навчальні завдання, зокрема тестові з використанням ІТ, перекази, диктанти тощо, а також діагностувальні, підсумкові роботи);
- **практичні завдання** (завдання на лабораторному обладнанні, реальних об'єктах; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; навчальний проєкт; робота з картами, діаграмами; заповнення таблиць, побудова схем, моделей, зокрема з використанням електронних засобів навчання тощо);
- **завдання із використанням ІТ** (онлайн-тести, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, комп'ютерні продукти тощо);
- **самооцінювання, взаємооцінювання;**
- **комплексне** (поєднує різні способи й засоби оцінювання)

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудовувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та (або) якості освіти. Відповідно до п. 3 розділу IV «Порядку проведення державної підсумкової атестації» учні 4, 10-х класів звільняються від проходження державної підсумкової атестації за заявою батьків.

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на шкільному рівні. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

Освітня програма 1-4-х класів передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

VII. Форми організації освітнього процесу.

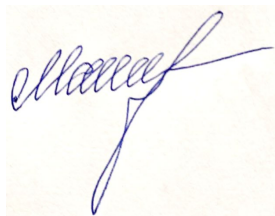
Технології і методики компетентнісного навчання:

- особистісно зорієнтоване навчання;
- розвивальне навчання;
- ігрові технології;
- проблемне, проблемно орієнтоване навчання;
- поверхневе та глибинне навчання;
- проєктне навчання;
- модульне навчання.;
- диференційоване навчання;
- інтерактивне навчання;
- інформаційно-комунікаційні технології;
- технологія розвитку критичного мислення;
- тестові технології;
- технологія «перевернутий клас»;
- технологія кооперативного навчання;
- технологія колективно-групового навчання;
- технологія опрацювання дискусійних питань;
- технології ситуативного навчання;
- дослідницько-проєктна методика;
- технології інтегративного навчання;
- технології ігропедагогіки;
- гейміфіковані технології;

- технологія використання qr-кодів;
- технологія організації мережевої взаємодії;
- здоров'язберезувальні технології;
- технології малих груп;
- парно-групові технології;
- технології рівневої диференціації;
- етнопедагогічні технології;
- технології змішаного навчання;
- технологія ted (technology, entertainment, design (технології, розваги, проєкти);
- технологія edutainment (навчання за допомогою розваги);
- модельні технології;
- рейтингові технології.

Організаційні форми занять у школі — це способи взаємодії вчителя та учнів, що визначають місце, час, тривалість і порядок проведення навчання. Основною формою є урок, але освітній процес також включає практикум, семінар, квест, конференція, урок-суд, подорож, урок-інтерв'ю, круглий стіл, дебати, мозковий штурм, вебінар, віртуальна екскурсія. Заняття класифікуються за кількістю учасників (фронтальні, групові, парні, індивідуальні).

Директор

Ю. МАСЛОВСЬКА

Додаток 1
до Освітньої програми за рівнем
початкової освіти

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
початкової освіти для спеціальних закладів загальної середньої
освіти для дітей з тяжкими порушеннями мовлення
(додаток 9, затверджений наказом МОН від 26.07.2018 № 814)

Освітні галузі	Предмети	Орієнтовна кількість годин на тиждень у класах				
		1	2	3	4	Разом
Мовно-літературна	Українська мова та літературне читання	7	7	7	7	28
	Іноземна мова (англійська)	2	2	2	2	8
Математична	Математика	4	4	4	4	16
Природнича, Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична	Я досліджую світ	3	3	3	3	12
Технологічна	Трудове навчання	1	1	1	1	4
Інформатична	Інформатика	-	1	1	1	3
Мистецька	Образотворче мистецтво	1	1	1	1	4
	Музичне мистецтво	1	1	1	1	4
Фізкультурна	Фізична культура	3	3	3	3	12
Усього:		22	23	23	23	91
Корекційно-розвиткова робота	Корекція мовлення	5	5	5	5	20
	Корекція розвитку	3	3	3	3	12
	Логоритміка	2	2	2	2	8
	Лікувальна фізкультура	2	2	2	2	8
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		1	1	2	2	6
Гранично допустиме навчальне навантаження		20	21	22	22	85
		2	2	2	2	8

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

Додаток 2
до Освітньої програми за рівнем
початкової освіти

Перелік програм з корекційно-розвиткової роботи для здобувачів початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами
(затверджені наказом МОН від 29.04.2016 № 476, від 26.07.2018 № 814)

№ п/п	Назва корекційно-розвиткової програми
1	Програма з корекційно-розвиткової роботи "Корекція мовлення" для 1 - 4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (авт. Трофименко Л.І., Куравська Л.І.).
2	Програма з корекційно-розвиткової роботи "Корекція розвитку" для 1 - 4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (авт. Рібцун Ю.В.).
3	«Логоритміка». Програма з корекційно-розвиткової роботи для 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (Куравська Л. С.)
4	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізкультура» для 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (Чепурний А. В.).

СХВАЛЕНО

Протокол засідання педагогічної ради
КЗ «ХСШ №7» ХОР
30.08.2022 № 8